

लोकसभा/विधानसभा सार्वत्रिक / पोटनिवडणुकासाठी
अधिग्रहित केलेल्या जागांचे भाडे अदा करण्याकरिता
मार्गदर्शक तत्वे ठरविण्याबाबत.....

महाराष्ट्र शासन,
वित्त विभाग,

परिपत्रक क्रमांक: मआख।०९७/प्र.क्र.३४/९७/विनियम.
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. दिनांक: १ एप्रिल, १९९८

परिपत्रक

लोकसभा तसेच विधानसभा सार्वत्रिक अथवा पोटनिवडणुकीच्या वेळी मतदान आणि मतमोजणी केंद्राकरिता जिल्हाधिकारी व जिल्हा निवडणूक अधिकारी यांना मोठ्या प्रमाणावर इमारती/जागांची आवश्यकता भासते. त्याकरिता लोकप्रतिनिधीत्व अधिनियम, १९५१ च्या कलम १६०(१)(अ) अन्वये जिल्हाधिकारी व जिल्हा निवडणूक अधिकारी यांना देण्यात आलेल्या अधिकारान्वये, ते निवडणूक कालावधीत निवडणूक कामाकरिता इमारती/जागा अधिग्रहित करतात. यासाठी संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हाधिकारी, केंद्र शासनाच्या इमारती, राज्य शासनाच्या इमारती, केंद्र/राज्य शासनाच्या जागा, तसेच त्यांच्या अधिपत्याखालील निरनिराळ्या संस्था/मंडळे/महामंडळे यांच्या जागा अधिग्रहित करतात. सदर कार्यालयांच्या जागा अधिग्रहित केल्यानंतरही इमारती/जागांची आवश्यकता भासत असल्यास तातडीची निकड म्हणून खाजगी जागासुद्धा जिल्हाधिका-यांकडून अधिग्रहित करण्यात येतात.

२. भारत सरकारच्या विधी व न्याय मंत्रालयाच्या क्र.जी-२७०३१(६)/८७,बी, दि. १२ नोव्हेंबर, १९८६ च्या जापनाव्ध्ये निवडणूक कामाकरिता केंद्र शासनाच्या किंवा केंद्र शासनाच्या अधिपत्याखालील संस्था/मंडळे/महामंडळे यांच्या इमारती/जागा अधिग्रहित केल्या असल्यास त्या जागांचे भाडे न आकारण्याबाबत सर्व संबंधितांना सूचना देण्यात आल्या आहेत. केंद्र शासनाच्या उपरोक्त निर्णयाप्रमाणेच राज्य शासनाच्या जागांचे देखील भाडे न आकारण्याबाबतचा निर्णय राज्य शासनाच्या तसेच त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व संस्था/मंडळे/महामंडळे यांच्या बाबतीतही लागू राहील.

३. तथापि, अत्यंत तातडीच्या प्रसंगी खाजगी जागा अधिग्रहित करण्यात आल्यास त्या जागांचे भाडे कोणत्या दराने देण्यात यावे याबाबत शासनाने काहीही मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या नाहीत. तसेच ह्याबाबत जिल्हाधिका-यांना कोणतेही निकष ठरवून देण्यात आलेले नाहीत. खाजगी जागा अधिग्रहित केल्यास त्यांचे भाडे अदा करण्याबाबत निश्चित अशी मार्गदर्शक तत्वे किंवा निकष नसल्यामुळे जिल्हाधिकारी व जिल्हा निवडणूक अधिकारी हेच त्यांच्या निकषानुसार भाडे अदा करतात. परिणामी संपूर्ण राज्यामध्ये ह्या संदर्भात एकसूत्रीपणा राहत नाही व काही वेळेला भाडे अदा करण्याच्या ह्या पद्धतीमुळे लेखा आक्षेप घेण्यात आल्याचे आक्षेप घेण्यात आल्याचे आढळते. तसेच काही वेळा असे भाडे अदा करण्यास खूप विलंबही होतो. ह्या सर्व बाबी टाळण्याकरिता, तसेच राज्यातील निवडणुकीच्यावेळी अधिग्रहित केलेल्या जागांच्या भाड्याच्या रकमेचे प्रदान करण्यामध्ये एकसूत्रीपणा आणण्यासाठी खाली नमूद केल्याप्रमाणे मार्गदर्शक तत्वे निश्चित करण्यात येत आहेत.

- (१) मतदान केंद्र, मतमोजणी केंद्र उभारण्याकरिता किंवा निवडणुकीनंतर मतपत्रिकांनी भरलेल्या मतपेट्या ठेवण्याकरिता व यासारख्या निवडणुकीच्या इतर प्रयोजनाकरिता वापरावयाच्या जागा अधिग्रहित करताना त्यासंबंधी भारत निवडणूक आयोगाने दिलेले आदेश विचारात घेऊन जागा अधिग्रहणाची कार्यवाही करण्यात यावी.
- (२) निवडणुकीच्या कामाचे प्रयोजन हंगामी स्वरूपाचे व अल्प कालावधीचे असल्यास शक्यतोवर केंद्र शासनाची किंवा राज्य शासनाची किंवा स्थानिक प्राधिकरणाची जागा अधिग्रहित करावी.
- (३) अशा जागा अपु-या किंवा गैरसोयीच्या होत असल्यासच खाजगी संस्थांच्या जागा अधिग्रहित करण्यात याव्यात. ह्या जागा कमीत कमी कालावधीसाठी अधिग्रहित राहातील याबाबत दक्षता घ्यावी.
- (४) मतदान केंद्राचे प्रस्ताव मंजुरीसाठी जिल्ह्यांच्या जिल्हा निवडणूक अधिका-यांकडून राज्याच्या मुख्य निवडणूक अधिका-यांमार्फत भारत निवडणूक आयोगाकडे पाठविले जातात. त्यामुळे मतदान केंद्रासाठी खाजगी संस्थांच्या जागा वापराच्या लागत असल्यास ही बाब जिल्हा निवडणूक कार्यालयास आधीच माहित असते. ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता अशा खाजगी जागांचे भाडे त्या क्षेत्रातील तत्सम इतर जागांचे भाडे विचारात घेऊन जिल्हा निवडणूक अधिका-यांनी शक्य तितक्या लवकर निश्चित करावे.

- (5) छाजगी संस्थांच्या जागेचे निश्चित केलेले भाडे व छाजगी संस्थेने मागणी केलेले भाडे यांत तफावत असल्यास अंतिम निर्णय जिल्हा निवडणूक अधिकारी यांनी स्वतः घ्यावा.
- (6) छाजगी संस्थेने मान्य केलेले त्यांच्या जागेचे भाडे अदा करण्याबाबत विलंब न करता जिल्हा निवडणूक अधिका-यांनी शक्य तितक्या लवकर त्यांना भाडे अदा करावे. याबाबत भारत निवडणूक आयोगाच्या क्र. 218/4/94/व्हीओएल-तीन, दिनांक 22.11.94 च्या पत्राकडे जिल्हा निवडणूक अधिका-यांचे लक्ष धेधण्यात येत आहे. (प्रत सोबत जोडली आहे.)

4. सर्व जिल्हाधिकारी व जिल्हा निवडणूक अधिकारी यांना धिनेती करण्यात येते की, आगामी लोकसभा/विधानसभा सार्वत्रिक/पोटनिवडणुकीच्या वेळी मतदान/मतमोजणी केंद्राकरिता छाजगी जागा अधिग्रहित करावयाच्या असल्यास त्यांचे भाडे अदा करण्याबाबत उपरोक्त नमूद मार्गदर्शक तत्वाप्रमाणेच योग्य ती कार्यवाही करावी. तसेच जागांच्या भाड्याबाबतचे दावे तात्काळ निकालात काढावेत. या परिपत्रकातील सूचना सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणण्यात याव्यात.

5. हे परिपत्रक सचिव व मुख्य निवडणूक अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. 393/33, दिनांक 21 फेब्रुवारी, 1998 अन्वये त्या विभागाने दिलेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. ज. खानविलकर,

कार्यासन अधिकारी, वित्त विभाग.

सहपत्र : एक.

प्रति,

- 1) सचिव व मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-32,
- 2) सर्व विभागीय आयुक्त,
- 3) सर्व जिल्हाधिकारी व जिल्हा निवडणूक अधिकारी,
- 4) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- 5) सर्व लोकसभा/विधानसभा मतदार संघाचे निवडणूक निर्णय अधिकारी (जिल्हाधिका-यांमार्फत),
- 6) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-1, महाराष्ट्र, मुंबई-400 020,
- 7) महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-1, महाराष्ट्र, मुंबई-400 020,
- 8) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-2, महाराष्ट्र, नागपूर,
- 9) महालेखापाल (वाणिज्यिक लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,
- 10) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई/वांद्रे,
- 11) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- 12) संचालक, लेखा व कोणागारे, मुंबई,
- 13) मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई,
- 14) राज्यपालांचे सचिव,
- 15) मुख्य मंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- 16) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
- 17) सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,
- 18) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई,
- 19) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई,
- 20) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- 21) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- 22) प्रमुख न्यायाधीश, कुटुंब न्यायालय, नागपूर,
- 23) अतिरिक्त निबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई,
- 24) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मादाम कामा रोड, मुंबई,
- 25) उप संचालक, लेखा व कोणागारे, कोकण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/अमरावती,
- 26) उप मुख्य लेखा परीक्षक (वरिष्ठ), स्थानिक निधी लेखा, कोकण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/अमरावती,
- 27) सर्व जिल्हा कोणागार अधिकारी,
- 28) सर्व उप कोणागार अधिकारी,
- 29) मंत्रालयाच्या सर्व प्रशासकीय विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख, प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख आणि कार्यालय प्रमुख,
- 30) मंत्रालयातील सर्व प्रशासकीय विभाग,
- 31) निवड नस्ती, विनियम, वित्त विभाग.

SECRETARIAT OF THE
ELECTION COMMISSION OF INDIA

'NIRVACHAN SADAN'
ASHOKA ROAD,
NEW DELHI-110 001.

No.218/4/94-Vol.III/

Dated:22nd November,1994.

To,

The Chief Electoral Officers of
all States/Union Territories.

Subject :- Settlement of claims of TA/DA etc. relating to
Elections held from 1989 onwards.

Sir/Madam,

I am directed to invite your attention to Commission's order dated 6th May,1994 forwarded vide its letter No.218/4/94 dated 11th May,1994 on the subject cited.

2. The Commission has been receiving, from time to time, representations from various departments/individuals/contractors about non-payment of bills pertaining to payment of TA/DA, bills for printing of forms, Handbooks, Pamphlets etc. transportation and other arrangements by contractors requisitioning of vehicles, premises, supply of election materials in connection with the General Election to Lok Sabha,1989 and subsequent elections conducted by the Commission.

3. The Commission has taken a serious view of this laxity in settlement of valid claims received by the District Election Officers/Returning Officers. It is imperative that, in order to get the whole-hearted co-operation of the staff deployed on election duty and also of other organisations, departments and agencies entrusted with work relating to elections, prompt payment should be made for the goods supplied and services rendered by them. Any delay in making the payment is likely to result in lack of enthusiasm on the part of individuals, departments/contractors concerned, and might even generate a feeling of resentment against work connected with elections.

4. With a view to avoiding such problems arising out of non-payment of dues on time, the Commission directs that in future all District Election Officers/Returning Officers shall maintain a separate statement of account of (1) Number of claims received (2) Number of claims settled (3) Number of pending cases and

(4) Reasons for non-settlement of claims if any etc., after completion of each General/Bye-election. All these statements of account shall be sent to the Chief Electoral Officers within 45 days of the completion of the process of election.

5. The Chief Electoral Officers shall compile a consolidated statement of account for the entire State/Union Territory and send the same to the Commission within sixty days of the completion of election.

6. The Chief Electoral Officers shall follow-up all pending case and monitor the progress made in the clearance of such cases. He/She shall send a monthly progress report (in the proforma attached) by the 7th of every following month, till all claims pertaining to the election concerned are settled or otherwise disposed of. After all cases have been settled/disposed of the Chief Electoral Officers shall furnish a statement showing 'Nil' pending cases alongwith a Certificate to the effect that all valid claims have been settled or otherwise disposed of.

7. In respect of claims pertaining to General Election to Lok Sabha, 1989 and subsequent General Elections/Bye-elections which are still pending payment, the Chief Electoral Officers shall immediately take action to liquidate all pending claims and also submit the monthly progress report in the enclosed proforma separately in respect of each General Election/Bye-election as directed at paragraph above by the 7th December, 1994.

8. Kindly acknowledge receipt of this letter.

Yours faithfully,

(Sd/-) K.P.G.KUTTY

SECRETARY

ELECTION COMMISSION OF INDIA

No.218/4/94-Vol.III/

Dated : 22nd November, 1994.

1. Copy to all Zonal Secretaries/Under Secretaries/Sections for necessary follow-up action.

2. Zonal Sections will monitor the progress reports and submit the same to the Commission by the 10th of every month.

(Sd/-) K.P.G.KUTTY

SECRETARY

ELECTION COMMISSION OF INDIA

STATEMENT RELATING TO SETTLEMENT OF CLAIMS/BILLS IN
CONNECTION WITH GENERAL/BYE-ELECTION TO

DATE OF COMPLETION
OF ELECTION

Note :- Separate Statements shall be
furnished for TA/DA claims, printing,
transportation, requisitioning of
vehicles etc.

REPORT RELATING TO

(MONTH AND YEAR)

TOTAL NO. OF CLAIMS RECEIVED	TOTAL NO. OF CLAIMS ACCEPTED	TOTAL NO. OF CLAIMS REJECTED	TOTAL NO. OF CLAIMS SETTLED DURING THE MONTH	PROGRESSIVE TOTAL NO. OF CLAIMS SETTLED	PROGRESSIVE TOTAL NO. PENDING CASES	REASON FOR NON-SETTLEMENT OF CLAIMS
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.